خبرها

هشدار برای پایین بودن سرانه درمان

شرق: روسا و نمایندگان انجمن‌های تخصصی پزشکی کشور طی نامه‌ای خطاب به دولت و مجلس نسبت به غیرواقعی بودن سرانه درمان سال ۱۳۸۵ و بروز عوارض و تبعات جبران‌ناپذیر در امر تامین سلامت مردم هشدار دادند. به گزارش روابط عمومی سازمان نظام پزشکی ایران در این نامه آمده است: «ضمن حمایت از مواضع کارشناسی سازمان نظام پزشکی در واقعی‌شدن سرانه درمان و تامین حقوق بیماران از مسئولان محترم نظام در دولت و مجلس شورای اسلامی انتظار داریم در راستای اجرای مواد ۳ و ۲۹ و ۴۳ قانون اساسی (که تامین سلامت مردم را وظیفه نظام تعریف کرده است) و در قالب متمم بودجه سال جاری، سرانه ۳۹ هزار ریالی فعلی را به حداقل‌های کارشناسی که همان سرانه ۷۰ هزار ریالی مصوب شورای عالی بیمه است، ارتقا دهند.»

جشنواره علمی فرهنگی زنبورعسل

روابط عمومی فرهنگسرای طبیعت: نخستین جشنواره زنبورعسل و محصولات آن از تاریخ ۲۵ اردیبهشت‌ماه لغایت سوم خردادماه در فرهنگسرای طبیعت برگزار می‌شود. غلامحسین خسروی رئیس فرهنگسرای طبیعت ضمن اعلام این خبر افزود: نخستین جشنواره علمی فرهنگی عسل با همکاری و مشارکت معاونت امور دام و طیور وزارت جهاد کشاورزی، تعاونی کشاورزی زنبورداران تهران و استان‌ها و کانون طب طبیعی ایران با هدف ارتقای صنعت زنبورداری و ارائه آخرین دستاوردهای علمی و تحقیقاتی، تولیدات فرآورده‌های زنبورعسل و خواص درمانی آن در محل دائمی نمایشگاه فرهنگسرا برگزار خواهد شد. بنابر این گزارش رئیس فرهنگسرای طبیعت افزود: با توجه به اینکه در کشور ما سالانه ۳۴ هزار تن عسل تولید می‌شود و ایران از نظر تولید عسل در جهان رتبه ۱۱ را دارا است مصرف سرانه عسل در ایران ۴۰۰ گرم است که در مقایسه با کشورهای پیشرفته که بیش از ۱۵۰۰ گرم است بسیار پایین است. لزوم فرهنگ‌سازی مناسب و ارائه خواص دارویی و ارزش غذایی آن از یک طرف و نقش و جایگاه زنبورعسل در حفظ محیط زیست و افزایش محصولات آن از طریق گرده‌افشانی گیاهان از سوی دیگر حائز اهمیت است.

شرایط جدید بیمه حوادث کارکنان شاغل

ایسنا: هیات وزیران تمام وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادهای انقلاب اسلامی، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی، بانک‌ها، نیروهای مسلح، موسسه‌های دولتی و سایر موسسه‌هایی که از بودجه عمومی دولت یا کمک دولت استفاده می‌کنند را موظف کرد که تمام بازنشستگان و مستخدمان رسمی خود اعم از لشکری و کشوری را چنانچه طبق قانون در برابر حوادث تحت پوشش بیمه دیگری نباشند به شرط مشارکت بیمه شده در سود حاصل از قرارداد، با رعایت مقررات بیمه «حادثه و فوت به هر علت» کنند. براساس این تصویبنامه، سرمایه بیمه برای دو نفر بابت فوت به هر علت و نقص عضو یا از کارافتادگی دائم (کلی یا جزیی) در اثر حوادث، حداکثر ۲۰ میلیون ریال برای یک دوره ۵ساله از سال ۱۳۸۴ تا پایان سال ۱۳۸۸ و با حق بیمه ماهانه به مبلغ ۱۲ هزار ریال برای هر یک نفر «بدون در نظر گرفتن سقف سنی» خواهد بود. براساس بندی دیگر از این تصویبنامه، در صورت نقص عضو یا از کارافتادگی جزیی دائم در اثر حوادث طبیعی از مبلغ ۲۰ میلیون ریال طبق جدول نقص عضو مورد عمل سازمان بازنشستگی کشوری به بیمه شده پرداخت خواهد شد. در این تصویبنامه مقرر شده است که یک‌دوم حق‌بیمه سالانه بازنشستگان توسط دولت و از مبلغ باقی‌مانده، دوسوم توسط بازنشستگان و یک‌سوم توسط صندوق‌های بازنشستگی مربوط، پرداخت شود و حق بیمه سهم مستخدم بازنشسته توسط صندوق بازنشستگی ذی‌ربط از حقوق بازنشستگی وی کسر و به حسابی که سازمان بازنشستگی کشوری اعلام می‌کند، به صورت مرتب و همراه واریز شود.

قدمت خوابگاه‌های دانشگاه‌ها اعلام شد

ایسنا: بحث خوابگاه‌ها و وضعیت ایمنی و بهداشتی آنها، همیشه از مهمترین مشکلات و مباحث محیط‌های دانشجویی است که مسئولان آموزش عالی همیشه در مناسبت‌های مختلف بر رفع آنها تاکید کرده‌اند. اگرچه خوابگاه به عنوان بخشی از دانشگاه زیرمجموعه آموزش عالی است، اما به گفته مسئولان ذیربط، رفع مشکلات خوابگاه‌ها و بازسازی آنها مستلزم همکاری ارگان‌های شهری، سازمان مدیریت و... و جذب مشارکت خیرین و حتی بخش خصوصی است. خوابگاه‌های فرسوده و قدیمی اگرچه سرپناهی برای دانشجو است، اما ترس از فرو ریختن با کوچک‌ترین زلزله و خرابی و فرسودگی تجهیزات، امکان مطالعه و آرامش را از دانشجو سلب می‌کند. قدمت ۱۱/۶ درصد خوابگاه‌ها بنا به گفته یک کارشناس حوزه معاونت دانشجویی برای پیش از دهه ۵۰ است. خراشادی، با اعلام قدمت خوابگاه‌های دانشجویی کشور، گفت: ۱۱/۶ درصد خوابگاه‌های دانشجویی پیش از دهه ۵۰ ساخته شده‌اند. وی اظهار کرد: ۲۸ درصد خوابگاه‌های دانشگاه‌ها متعلق به دهه ۶۰ و ۴۲ درصد آنها نیز در دهه ۷۰ و پس از آن ساخته شده‌اند.

هشت تا ده هزار کیلومتر مسیر گردشگری تعریف شد

قول‌های تازه معاون رئیس جمهور

مریم خورسند

بخش اول

گروه اجتماعی: «تعهد می‌دهم تا پایان شش‌ماه اول سال، حداقل ۲۰۰ طرح سرمایه‌گذاری در ۲۰۰ نقطه کشور، آماده برای امضا و راه‌اندازی باشد.» این فقط یکی از قول‌های رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بود که در پایان هر کدام از قول‌ها و وعده‌هایش تاکید می‌کرد اینها را بنویسید تا من به انجام آنها متعهدتر شوم. اسفندیار رحیم‌مشاعی دومین رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است که پس از ریاست سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران در اتاق طبقه سوم ساختمان آجری نبش خیابان زنجان مستقر شد تا به گفته خودش بنا به دستور مستقیم رئیس‌جمهور این چرخ را بچرخاند. مشاعی چندان راغب و مایل نیست تا همان ابتدا درباره مسائل و مشکلات مالی پیش‌آمده در سازمان فرهنگی و هنری شهرداری تهران جایی که قبلاً رئیسش بود، صحبت کند، فقط می‌گوید: امروز و حالا صحبت کردن درباره آن بی‌فایده است. همان زمان کسی از من سئوالی نپرسید، حتی یک جمله. آنهایی هم که دلشان می‌خواست چیزهایی بنویسند، نوشتند الان هم اصلاً موضوعیت ندارد که درباره آن صحبت کنم. در همان زمان اعلام شده بود این سازمان بودجه یک‌ساله خود را در ۶ ماه اول سال تمام کرده است و حالا مشاعی آمده تا صنعت گردشگری ایران را در سایه یک میلیون و ۲۰۰ هزار اثر تاریخی راه‌اندازی و هدایت کند. اتاق رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری چندان تغییری نکرده است. معاون رئیس‌جمهوری درست روی همان مبلی نشسته که دو سال پیش حسین مرعشی بر آن تکیه زده بود و از برنامه‌ها و طرح‌هایش برای رونق گردشگری و نجات میراث فرهنگی سخن می‌گفت. با این تفاوت که دو سال پیش در ورودی اتاق آقای مدیر، هیچ مامور حراستی کیف مراجعه‌کنندگان را بازرسی نمی‌کرد. هر چند که مشاعی می‌گوید بخشی از این اتفاقات در اختیار من نیست اما قول می‌دهد که آرام‌آرام این مسائل حل شود. گفت‌وگوی شرق با رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ده روز پیش از شروع هفته میراث فرهنگی و روز جهانی موزه بود. همان زمان به سئوال ما درباره سکوت و نبود تحرک و فعالیتی ویژه برای این هفته از سوی سازمان، هیچ پاسخ شفاف و صریحی نداد. هر چند که به نظر می‌رسید در آستانه شروع این هفته، برنامه ویژه مشخصی هم نداشت، حداقل برنامه‌ای مثل سال‌های قبل. اسفندیار رحیم‌مشاعی از این سئوال و نظر ناراحت نخواهد شد چون در پاسخ به نخستین سئوال شرق گفته بود: «یادم نمی‌آید تا به حال از سئوال خبرنگاری ناراحت شده باشم.» تهیه نقاط مشخص برای سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و تشکیل کمیته‌های ویژه برای رفع و حل موانع سرمایه‌گذاری، تشکیل کمیته ویژه اکوتوریسم، راه‌اندازی تاسیسات رفاهی بین‌راهی با سازه‌های سبک و سریع، راه‌اندازی سفرهای ارزان‌قیمت برای اقشار فرهیخته دیگر کشورها در بازدید از ایران، شناسایی مسیرهای گردشگری و تعریف جدید برای سایت‌های تاریخی از جمله قول‌ها، برنامه‌ها و وعده‌های رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است که معتقد است: «ما روی گنج نشسته‌ایم اما این گنج به خودی‌خود برای ما ثروتی به همراه ندارد.»

■■■

■ در برنامه‌هایتان توجه به گسترش گردشگری خیلی بیشتر از میراث فرهنگی محسوس است. شاید بد نباشد برای شروع به طور مشخص روی فعالیت‌هایی که در دوره شما در این حوزه انجام شده اشاره کنید.

مسئله اول در توسعه گردشگر، بحث فرهنگ است. به عبارتی باید همه چیز را ابتدا از مقوله فرهنگ شروع کنیم تا آن وقت مشخص شود که چه کارهایی انجام شده و چه کارهای دیگری را می‌توان انجام داد. بخشی از صحبت ما روی جمعیت ۷۰ میلیونی ایران است. یعنی ما باید منافع گردشگری را در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی جست‌وجو کنیم. نکته مهمتر اینکه امروزه گردشگری از نقطه‌نظر حاکمیتی بسیار حائز اهمیت است. بسیاری از مسئولان، نمایندگان مجلس و تصمیم‌گیران در این خصوص نظر مثبت دارند و فرهنگ گردشگری جا افتاده است.

■ بر اساس کدام تحقیق و بررسی می‌توان اعلام کرد فرهنگ گردشگری در کشور ما جا افتاده است؟

این دیدگاه در نظر مسئولان ما به وجود آمده و از روی عملکردشان کاملاً محسوس است. از سوی دیگر ما برای جاافتادن این فرهنگ کارهای بسیاری را برای انجام دادن داریم. در واقع اگر بخواهیم به همه این اهداف برسیم باید سفر با هدف گردشگری را گسترش دهیم و با توجه به جمعیت موجود در کشور فرصت بسیار خوبی است که محتاج مدیریت گردشگری است.

■ امکانات و تاسیسات موجود می‌تواند جوابگوی اجرایی شدن مدیریت گردشگری در کشور باشد؟

البته بیشتر مشکلات اجرایی وجود دارد. تاسیسات و خدمات سفر در کشور ما در سطح محدودی قرار ندارد، به لحاظ تعدد مراکز خدماتی که ارائه می‌شوند بسیار گسترده و زیاد است اما همین تعداد هم امکان بهره‌برداری معقول‌تری دارد. مسلماً با سفرهایی که در کشور شاهد هستیم مثل سفرهای نوروزی با ۳۵ میلیون سفر، این رقم بسیار حائز اهمیت است و نشان از پتانسیل موجود در کشور ما دارد. البته با شناسایی این قابلیت باید سفر با هدف گردشگری را ترویج کنیم و درصدد باشیم هزینه‌های سفر را برای مسافران کاهش داده و در عین حال برای کسانی که تاسیسات خدماتی دارند، تسهیلاتی را قائل شویم.

■■ سفرهای ارزان‌قیمت برای کارمندان دولت هم در همین راستا است؟

بله، این کار تحت عنوان سفرهای ارزان‌قیمت از چند ماه گذشته مورد بررسی قرار گرفته و امیدواریم تا پایان اردیبهشت این طرح به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی ارائه شود. پیش‌بینی‌ها این است با اعمال مدیریت جدید تعداد سفرهای داخلی افزایش پیدا کرده و توزیع سفر هم در فصول مختلف سال اتفاق خواهد افتاد.

■ شاید یکی از عمده مشکلات محدودیت منطقه سفر، فقر امکانات در سایر مناطق کشور باشد؟

کاملاً درست است. ما باید علاوه بر اینکه کمیت سفر را بالا می‌بریم مشکل توزیع جغرافیایی سفر را هم حل کنیم. مشکل هم نوع خدمات است که در بسیاری از مناطق دیدنی کشور جوابگوی نیاز مسافران و گردشگران نیست. طبیعی است که نمی‌توان از بخش خصوصی درخواست کرد در این حوزه و برای ارائه خدمات اولیه به گردشگران در این منطقه گسترده سرمایه‌گذاری کند. از الان هم نمی‌توان به امید سال‌های بعد نشست. متاسفانه در بخش تاسیسات غفلت‌های خیلی طولانی اتفاق افتاده است. هم تاسیسات بین راهی و هم تاسیسات مقاصد با مشکل مواجه هستند. تعداد هتل‌ها و تخت‌ها کافی نیست و باید هرچه زودتر برای این مسائل فکر کرد و برنامه ارائه داد.

■ در دوره مدیریت قبلی این سازمان طرح احداث ۱۰۰ هتل سه ستاره در نقاط مختلف کشور ارائه شد که احداث چهار هتل هم به پای قرارداد رسید. سرانجام این طرح چه شد؟

به آن بخش هم خواهیم رسید. البته قرارداد نبود و فقط صحبت‌هایی شده بود. البته همه مشکلات ما فقط مراکز اقامتی نیست. ما در مراکز تفریحی و توریستی هم با مشکل نبود مدیریت گردشگری در یک مرکز تاریخی مواجه هستیم. البته اقدامات جزیی و پراکنده انجام شده ولی پاسخگوی نیازهای موجود نیست. در این راستا ابتدا سایت‌های تاریخی را که ظرفیت گردشگری دارند شناسایی کردیم و با اعلام آنها به دفاتر سرمایه‌گذاری سازمان آنها را تقسیم‌بندی کردیم تا در فاز اول مطالعات گردشگری روی آنها انجام شود. کمیته اکوتوریسم هم راه‌اندازی شده که با اقدامات و تحقیقات خوبی که در سازمان حفاظت محیط‌زیست و جنگل‌ها انجام شده می‌توان با استناد به این گزارش‌ها تحرکات خوبی را شروع کرد. در حال حاضر اطلاعات خوبی برای تعیین محورهای گردشگری در مناطق نمونه گردشگری کشور ایجاد شده که در سفرهای استانی دولت شما شاهد تعداد زیادی از انتخاب و تعیین این مناطق برای توسعه گردشگری در منطقه هستید. اینها مقدماتی است تا براساس آن زیرساخت‌ها برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی و داخلی و خصوصی شروع شود. یکی از مشکلات ما درباره همین سرمایه‌گذاران این بود که همیشه برای قرارداد و در دعوت از سرمایه‌گذاران فقط حرف زده می‌شد. بعد پرسیده می‌شد پس چرا این حرف‌ها و مذاکرات عملیاتی نمی‌شود معلوم است برای اینکه جای مشخصی برای سرمایه‌گذاری وجود نداشت. در این ارتباط دو تا دستور مهم در دستور کار ما قرار گرفت که شما می‌توانید آن را در سال ۸۵ مشاهده کنید. یکی اینکه در سایت‌های تاریخی محور گردشگری را به عنوان یک موضوع اصلی ببینیم و دوم اینکه اگر سازمان خودش نتواند در این سایت تاریخی برای گردشگری سرمایه‌گذاری کند بخش خصوصی را وارد کند. بخش خصوصی هم تا به حال وارد نشده چون تاکنون طرح و برنامه‌ای وجود نداشته است. الان سرمایه‌گذار اعلام کرده آماده سرمایه‌گذاری است هم سرمایه‌گذار داخلی و هم خارجی چون خیلی مهم است که آنها بدانند در ایران ظرفیت‌های مشخصی برای سرمایه‌گذاری تعریف شده و آماده است.

■ تا به حال چه تعداد سرمایه‌گذار خارجی اعلام آمادگی کرده‌اند؟

فعلاً حرفش را زدیم و استقبال شده. هنوز نقاط آماده سرمایه‌گذاری را اعلام نکردیم چون باید جای آن مشخص شود و طرح دقیق آن اعلام شود. البته طبیعی است که تاکنون چنین اتفاقی رخ نداده چون در گذشته سازمان میراث و سازمان گردشگری با هم نبودند و نگاه گردشگری به سایت‌های تاریخی گناه بود به جز طرح پردیسان هم هیچ کار دیگری انجام نشده بود. بعد از ادغام سازمان هم نه اینکه دوستان ما کاری نکرده باشند بلکه فرصت لازم وجود نداشت. برای ما هم مشکلاتی وجود داشت اول که آمدند گفتند اینها گردشگری را قبول ندارند اما چند ماه که گذشت متوجه شدند ادبیات ما کاملاً متفاوت است. آقای رئیس‌جمهور هم اصرار دارد که صنعت گردشگری رونق پیدا کند. در این شرایط دیدیم گفت‌وگوهای سازمان با سرمایه‌گذاران به این علت اجرایی نمی‌شود که جای مشخص و تعریف شده‌ای برای سرمایه‌گذاری وجود ندارد. البته این مشکل از قبل وجود داشت. زیرا هرگز در کشور محور گردشگری به عنوان یک محور اصلی دیده نشده بود و مقررات و آیین‌نامه‌ها و تقسیم وظایف دستگاه‌ها، منهای نگاه گردشگری بود.

■ با شناسایی این مشکل شما چه کردید؟

مشکل اصلی ما مدیریت است. چون محور گردشگری در طرح‌های توسعه تمرکز نداشت لذا قوانین کشور هم این موضوع را چندان مورد توجه قرار ندادند. در یک سال و نیم گذشته تحولی در این بخش از کشور اتفاق افتاد و آن تغییر نگاه نمایندگان مجلس به گردشگری بود. در کشور در این مدت مصوباتی مطرح شد که گردش و گردشگری به عنوان یک محور قابل سرمایه‌گذاری دیده شد. البته باید مسئله مدیریتی را حل می‌کردیم اما حل آن زمان می‌برد. طبق بررسی‌های ما سازمان به این علت نمی‌توانست مشکلات را حل کند یا سرمایه‌گذاران به این علت نمی‌توانستند بعد از ساعت‌ها مذاکره و تفاهم کارشان را شروع کنند چون مجبور بودند برای یک کار کوچک با چندین دستگاه ارتباط برقرار کرده و مشکلاتشان را حل کنند. به عنوان مثال نگاه محیط زیست در گذشته یک نگاه اکتیو و فعال برای توسعه گردشگری نبود یا نگاه منابع طبیعی بر گردش محور متمرکز نبود اما خوشبختانه در این یک سال نگاه‌ها متحول شده و این روند سرعت گرفته است. با راه‌اندازی کمیته ملی گردشگری می‌توانیم هماهنگی لازم را با همه دستگاه‌های مرتبط با امر سرمایه‌گذاری داشته باشیم. این کمیته قانوناً با اختیاراتی که دارد ضمن هماهنگ‌کردن دستگاه‌ها با هم، مشکلات را شناسایی کرده و اقدامات لازم را پیگیری می‌کند. در حال حاضر در شناسایی مشکلات روی مراکز اقامتی و خدماتی بین راهی متمرکز شده‌ایم. در این روند بین هشت تا ده هزار کیلومتر مسیر گردشگری را تعریف کردیم اما از نظر راه این مسیر بسیار طولانی است. برای تاسیس یک مرکز اقامتی و خدماتی نیازمند مجوز وزارت راه، وزارت مسکن، محیط زیست و دیگر دستگاه‌های مرتبط هستیم. این هماهنگی‌ها همه باید با هم انجام شود. در این شرایط تکلیف سرمایه‌گذار مشخص نیست و نمی‌داند برای شروع از کجا باید آغاز کند. البته در سال گذشته ادعا زیاد بود اما فقط بخش کوچکی تحقق پیدا کرده بود. اما قول می‌دهم در سال ۸۵ کارهای زیادی انجام شود.

ادامه سرمقاله

سلیقه شاه اندک و آرام از درون حرمسرا به بیرون نیز سرایت کرد و بسیاری از زنان و دختران خواص نیز به آن گراییدند اما هرگز همه ملت را فرا نگرفت. این البته به روحیه شاه بازمی‌گشت که اصولاً چیزهایی از ترقی به گوشش رسیده و با چشم‌هایش در فرنگ دیده بود، در کنار قدرت و نفوذ بسیار علمای شیعه در عصر قاجار که می‌توانستند با فتاوی خود مانع بسیاری از فرامین حکومتی شوند. گذشته از دوران قاجار شبیه‌ترین حرکت حکومتی برای تغییر پوشش مردم سرزمین را پس از سقوط صفویه و استیلای افغان‌ها و سپس زندیه، در دوران افشاریه شاهد هستیم. بی‌اغراق می‌توان گفت دوران صفویه که عظیم‌ترین حکومت ایران پس از اسلام بود در تمامی شئون کشور نمود داشت. ثروت و قدرت پادشاهان صفویه در کنار سرآمدی در اکثر صنایع آن روزگار، تاثیر شگرفی نیز بر ظاهر مردم داشت. این شکوه پس از معماری و سایر هنرها به حتم در لباس‌ها نمود یافته است. اهمیت این موضوع زمانی آشکار می‌شود که می‌خوانیم از مهمترین هدایای شاهان صفوی به امپراتوران دیگر ممالک البسه زربفت و مرصع بود که می‌فرستادند. مانند چند تکه پوشش گران‌قیمتی که شاه‌صفی در سال ۱۳۶۰ میلادی به دربار روسیه اهدا می‌کند که این لباس مطلا چنان ارزشمند بوده که بار دیگر روس‌ها آن را سه سده بعد در سال ۱۶۴۴ میلادی به کریستینا ملکه سوئد پیشکش می‌کنند. اهمیت صفویه در جهان آن روز یک‌سویه نبود و جذابیت آن پذیرای ورود فرهنگ‌های گوناگون به امپراتوری شاهان صفوی می‌شد. گرچه بسیاری از حکومت‌ها به عظمت آنان به دیده حسرت می‌نگریستند اما نگاه مردمان شهرهای بزرگ ایران در آن زمان به غرب همچنان رویایی بود و از همین روست که برخلاف تصور رایج که غربگرایی در مد را بیشتر به دوران پس از مشروطه نسبت می‌دهد، شاهد استقبال از شیوه پوشش غربی و پوشاک اروپایی در دوران صفویه هستیم. در اوج دوران صفویه «حتی صنف خاصی از خیاطان و فروشندگان پارچه لندنی نیز وجود داشت. شیک‌پوشان به سبک‌های اروپایی لباس می‌پوشیدند و زن‌ها در خلوت حرم، تن‌پوش‌های تنگ، یقه‌باز و بی‌آستین (دکولته) به تن می‌کردند.» (پوشاک در ایران، دانشنامه ایرانیکا، گروه نویسندگان، ترجمه دکتر پیمان متین) پس از فروپاشی صفویه تا استیلای افشاریه شاهد تغییر چندانی در پوشش مردم به جهت تاثیر حکومتی نیستیم. دلیل این موضوع می‌تواند قوام نیافتن حکومت‌های میانه این دو سلسله و یا تغییر نیافتن مذهب پادشاه باشد، چرا که نادرشاه نخستین حکمرانی بود که پس از قرن‌ها کلاه را جایگزین عمامه کرد. این حرکت او بیشتر از آنکه به سنی‌مذهب بودنش بازگردد به واقع برآوردن نیازی بود که او را وامی‌داشت بر تفاوت خود با حکمرانان صفویه صریحاً اشاره کند. کلاه نادری که چهار ترک بود و نشانه‌ای از چهار خلیفه اسلام داشت حتی ظاهر سرزمین او را از خلفای عثمانی فارق می‌نمایاند، که آنان نیز چون صفویه عمامه به سر داشتند. مرور بر این تفاصیل باز ما را به نقطه آغازین بازمی‌گرداند که حکومت‌ها در ایران همواره نگاهشان به پوشش مردم سرزمین از زاویه سیاسی بوده است والا بر کسی پوشیده نیست که حتی حجاب نیز ارمغان اسلام برای ایرانیان نیست. متون تاریخی اشاره دارند که پادشاهان هخامنشی چون کوروش و داریوش نیز زنان خود را از انظار دور نگه می‌داشتند و یا در نقاشی‌ها و کتیبه‌های باقی مانده از پیش از اسلام کمتر شاهدیم که موی زنان دربار یا مردمان کوی و برزن عیان و افشان باشد و این تصاویر زنان خنیاگر و رقاصه‌های ساسانی است که حجابی کمتر از درباریان و دیگران دارند. البته آنها نیز روسری‌هایی به استعاره به سر دارند. پس بدون هیچ‌گونه قضاوتی به سادگی نمی‌توان بی‌حجابی و یا بدحجابی را الزاماً محصول تغییرات پس از مشروطه و یا روی کارآمدن پهلوی‌ها دانست. دقیق‌تر با شروع این دوران به جهت کم شدن فاصله اندرونی با بیرونی یا به عبارت دیگر حضور پررنگ‌تر مردم عادی در امور اجتماعی شاهد تفاوت‌های عینی در پوشش جامعه شدیم. به خصوص که جامعه نیاز بیشتری به حضور زنان در عرصه عمومی یافت. از جهتی دیگر نمود بارز نگاه گسترده به غرب در حوزه لباس باعث برداشته شدن مرزبندی‌های طبقاتی شد. تصویب لایحه اتحاد پوشش همه کارکنان خدمات شهری، اعضای کابینه و نمایندگان مجلس در سال ۱۳۰۱ که سال بعد نیز به نیروهای نظامی تسری یافت نخستین حرکت در برداشتن تفاوت لباسی بود. پس از آن نیز در سال ۱۳۰۷ کلیه مردان ایرانی موظف به تبعیت از این قانون اجباری شدند. البته طبقه علما و روحانیون به جهت احترامی که عموم برای آنان قائل بودند از این قانون مستثنی بودند. این رویکرد حکومتی با مقاومت‌هایی نیز همراه بود که حتی به فاجعه گوهرشاد منتهی شد. پس از آن به غیر از ایام خاص شاه و ملت حداقل به جهت ظاهر لباس‌هایی شبیه هم داشتند. حال وزیری کت و شلوار فرنگی گران‌قیمت می‌پوشید و کارمند هم کراوات ارزان‌قیمت مارک «مسعود نیا» می‌آویخت و چون یک سده قبل یکی ردای مرصع به تن نداشت و دیگری قبای پشمینه. در مورد زنان نیز اندک‌اندک فاصله لباس میان آنچه در خانه می‌پوشیدند و با لباسی که فرم بود برای محیط‌های کار کاهش یافت. در دوران پهلوی این رویکرد ترویج می‌شد که با پیروزی انقلاب این شیوه متوقف شد. به واقع تضاد این دو رویکرد است که امروزه گریبان جامعه و حکومت را توامان گرفته. یعنی حدود حجاب به حدی نامعلوم شده تا عده‌ای را بر این گمان باشد که باید مانند ۸۰ سال پیش دوباره طرحی برای تبدیل شدن به قانون به مجلس برود. معلوم هم نیست آیا چنین عملی اثر بخش است یا نه. اشکال دیگر به نقصان تصور ما نسبت به بسیاری از مسائل بازمی‌گردد که لباس هم در این میان سردرگم است. اصولاً منابع موجود و دقیق درباره پوشش همه طیف‌های جامعه ایران نه در ازمنه بسیار دور و نه حتی در چند قرن پیش موجود نیست. تاریخ و اسناد تاریخی نیز در دوره‌های گوناگون متمرکز بر خاندان پادشاهی و اشراف و جنگاوران و پیشوایان مذهبی است و از خلال آنها کمتر می‌توان به تصویر روشنی از زندگی مردمان فرودست، کودکان و حتی زنان رسید. این خصوصیت است که محققان را از اظهار نظر روشن درباره جزئیات دقیق پوشاک مردم بازمی‌دارد. یا اینکه به جز دوره‌هایی محدود تفاوت خاصی میان نوع پوشش زنان، مردان و کودکان دیده نمی‌شود و فقط تفاوت در نوع سربند و کلاه خلاصه می‌شده است که زنان را از مردان جدا می‌کند. جالب که اگر همین روزها هم خوب بنگری باز تفاوت پوشش موی و سر است که دختران را از پسران جدا می‌کرد. دردناک‌تر اگر از این اعتراضات موسمی بگذریم نگاه جزمی ما به مسائل حتی اجازه ثبت چنین حقایقی را در اختیار پژوهشگران آینده نمی‌گذارد. کدام فیلم سینمایی، برنامه تلویزیونی و یا نقاشی دیواری شهرهای ما که به واقع اسنادی فرهنگی است بازگوکننده پوشش واقعی مردمان سرزمین ایران برای مورخان و پژوهشگران آینده است.

■■■

در تنظیم این یادداشت از سری مقالات دانشنامه ایرانیکا مجلد «پوشاک در ایران زمین» که حاصل تلاش عده‌ای از برجسته‌ترین دانشنامه‌نویسان ایران و جهان است بهره گرفتم ولی از همان صفحات نخستین و از پیشگفتار مترجم آن دکتر پیمان متین این افسوس و اندوه با من همراه بود که خواندم: «به ندای ناشر محترم و به‌رغم تمایل مترجم بخش پوشاک پس از انقلاب، از فصل دهم که قریب یک صفحه و نیم را شامل می‌شد، تمام و کمال حذف شد.» انتشارات امیرکبیر در سال ۸۳ مرتکب این عمل شد، پس دور از ذهن نیست که ورزشکاری به خاطر ظاهرش امسال از میدان ورزش اخراج شود. همین.

دیگران

ایجاد محیط پایدار برای خانواده‌ها

شرق: میانگین اعضای خانواده در سراسر جهان کاهش یافته است. روز گذشته همزمان با روز جهانی خانواده، کوفی عنان دبیرکل سازمان ملل در پیامی با اعلام این موضوع گفت: جوانان در سنین بالا ازدواج می‌کنند، میانگین سن مادران برای تولد نخستین فرزندشان افزایش یافته، میزان مرگ و میر نوزادان کاهش پیدا کرده و زوج‌ها فرزندان کمتری می‌آورند. خانواده هسته‌ای جایگزین خانواده گسترده سنتی شده است، در عین اینکه پدربزرگ و مادربزرگ‌ها طول عمرشان افزایش یافته و نسل‌های متعددی از خانواده در کنار یکدیگر و نه با هم زندگی می‌کنند. گونه‌هایی از پیوند به صورت جایگزین مرسوم شده و رشد یافته است مانند زندگی مشترک بدون ازدواج یا ازدواج کارگران مهاجر که در شهرها و کشورهایی زندگی می‌کنند که همسرانشان حضور ندارند. طلاق افزایش یافته، همراه با ازدواج مجدد با فرزندان بیشتر و بیشتری که در یک خانواده با پدر یا مادر خوانده‌ها زندگی می‌کنند. تعداد چشمگیری از خانواده‌های تک‌سرپرست و خانواده‌های تک‌نفره ظهور کرده‌اند که مشتمل بر تعداد فزاینده‌ای افراد مسن می‌شوند که تنها به سر می‌برند. اپیدمی بیماری ایدز و ویروس آن ساختار خانواده‌ها را از بین می‌برد و غالباً کودکان را از والدینشان محروم می‌کند و پدربزرگ و مادربزرگ‌ها مجبورند از نوه‌های خود مراقبت کنند. بسیاری از این دگرگونی‌ها موجب زیرسئوال بردن ساختار جامعه به گونه‌ای که ما می‌شناسیم می‌شوند. بعضی از تحولات و تغییرات در ساختار خانواده فرصت‌های جدیدی ارائه می‌دهند مانند اختیارات جدید و گسترده‌تر برای دختران و زنان. این تحولات برای دولت‌ها انگیزه به وجود می‌آورد تا سیاست‌های جدیدی را جدید با همکاری جامعه مدنی تدارک ببینند. همانگونه که کشورها تلاش می‌کنند تا دورنمای خانواده را در سیاستگزاری‌های ملی ادغام نمایند، نظام سازمان ملل تلاش می‌کند تا منعکس‌کننده این دورنما در فرآیند جهانی بین دولتی باشد. در این دوران تحول جاری، ما نیاز داریم تا محیطی ایجاد کنیم که خانواده‌ها را حمایت و پایدار کند در عین اینکه فرصتی به منظور ایجاد زندگی خانوادگی مثبت، تقویت می‌کنیم. در این روز بین‌المللی خانواده اجازه دهید تا تعهد خود را در این راه تجدید نماییم. شعار امسال این روز جهانی «تحول در خانواده‌ها: چالش‌ها و فرصت‌ها است.»

توفان در فیلیپین

شرق: آمار کشته‌های توفان سهمگین فیلیپین به ۳۲ نفر رسید. مسئولان امداد می‌گویند این توفان زندگی ۴۲ هزار نفر از ساکنین را تحت الشعاع قرار داده است. به گفته مسئولان حوادث و بلایای طبیعی حدود هشت ماهیگیر که در زمان توفان در دریا بوده‌اند، هنوز ناپدیدند. باد، سیل و بارندگی‌های شدید، به همراه رانش زمین، موجب تخریب پل‌ها و از بین‌رفتن جاده‌ها شده است. براساس برآورد اولیه از خسارت‌های این توفان ۶۰۸ خانه تخریب و سه هزار و ۵۴۲ منزل مسکونی نیز آسیب دیده است. این توفان خسارات سنگینی به محصولات کشاورزی و باغ‌های میوه وارد کرده است.

برنامه کنیا برای مقابله با ایدز

شرق: دولت کنیا برنامه جدیدی برای مقابله و پیشگیری از اچ‌آی‌وی- ایدز به اجرا درآورده است. استفان لوئیس مشاور سازمان ملل در زمینه ایدز در کنفرانس نایروبی با اعلام این موضوع گفت: با توجه به برنامه‌های مقابله و پیشگیری آمار ابتلا در این کشور کاهش یافته است.

نابودی ۸هزار هکتار خشخاش

بی‌بی‌سی: وزارت مبارزه با مواد مخدر افغانستان می‌گوید در ولایات مختلف این کشور گروه‌هایی را تشکیل خواهد داد تا در کنار جلوگیری از کاشت خشخاش، نیازهای اولیه مردم را تشخیص دهند و برنامه‌های وابسته به ترویج کشت جایگزین را اجرا کنند. در کنفرانس سه روزه آموزش شیوه‌های از بین بردن خشخاش که در آن نمایندگان مراجع بین‌المللی، شماری از وزرای افغان و جمعی از مسئولان امور زراعت ولایات حضور دارند بیشتر بحث‌ها معطوف به قانع کردن کشاورزان خشخاش به تغییر منبع درآمد است. حبیب‌الله قادری وزیر مبارزه با مواد مخدر گفت آنها در شماری از ولایات کشتزارهای خشخاش را از بین برده‌اند اما در برخی مناطق، اکنون کشاورزان خشخاش محصول تریاک را جمع‌آوری کرده‌اند. زلمی افضلی سخنگوی وزارت مبارزه با مواد مخدر ادعا کرد که این وزارت، امسال در سراسر افغانستان بیش از ۸هزار هکتار کشتزار تریاک را نابود کرده و این روند هنوز ادامه دارد. او گفت در پایان سال معلوم خواهد شد که تا چه حد از میزان تولید مواد مخدر در این کشور کاسته شده است.

بهبود زندگی مردم

در این کنفرانس بر سر اجرای برخی برنامه‌های توسعه در مناطق روستایی با وزارت‌های زراعت، انکشاف دهات و مراجع دیگر بحث و گفت‌وگو خواهد شد. این کنفرانس نیز ادامه تلاش‌هایی است که دولت افغانستان از چهار سال پیش برای کنترل مواد مخدر در این کشور به راه انداخته است. در حال حاضر ترغیب زارعان به دست کشیدن از کشت خشخاش، محور اصلی برنامه‌های دولت در روند مبارزه با مواد مخدر را تشکیل می‌دهد. افغانستان نزدیک به ۹۰ درصد کل تریاک جهان را تولید می‌کند و در این کشور که بیش از بیست میلیون جمعیت دارد تعداد معتادان به مواد مخدر بیشتر